

Mislim (ja učenik), dakle jesam

Razmišljati svojom glavom i vjerovati svojoj savjesti

*Ruža Jeličić**

Svaki učenik vodi stalni, kontinuirani i neopozivi dijalog sa životom kroz koji spaja blisko i daleko, prolazno i vječno, upoznaje unutarnji i vanjski svijet. Na taj način pokušava odgonetnuti tajnu života i smrti, propitati prolazno i trajno, razumjeti labirint prije i poslije, spoznati sebe. Svaki učenik treba otvoreno izražavati svoje misli, sigurno koračati stazama znanja, uvijek se služeći zdravim razumom, oboružavši se prije svega preciznom metodom istraživanja, koja traži ispravan put, pravi način kako pristupiti ispitivanju svake pojave jer je zdrav razum nešto što je na svijetu najbolje podijeljeno (Descartes, 1637, 171). Svaki učenik mora naučiti razlikovati istinu od laži, kako bi mogao jasno vidjeti svoje postupke i hodati kroz ovaj život sa sigurnošću. Ako nešto nisu razumjeli, a ipak to odobravaju, učenici duboko u sebi znaju da to nisu spoznali, jer nam prirodno svjetlo nalaže da sudimo samo o poznatoj stvari (Descartes, 1644, 82). Postoji velik broj učenika koji za čitava svojega života ništa ne spoznaju dovoljno točno da bi o tom mogli izreći dovoljan sud. Spoznaja, na koju bi se mogao osloniti siguran i nesumnjiv sud svakoga učenika treba biti ne samo jasna, nego i razgovijetna. Jasnom nazivamo onu spoznaju koja je pozornom duhu učenika živa i otvorena. Razgovijetnom pak nazivamo onu spoznaju koja je tako od svega drugoga odijeljena i rastavljena da u sebi sadržava samo ono što je jasno (Descartes, 1644, 82).

Učenici moraju biti ustrajni u borbi za oslobađanje svojega uma od brojnih zabluda i predrasuda, a u isto vrijeme i za njegovu što potpuniju afirmaciju. Svaki bi učenik trebao doći do istinskoga dobra koje se može uživati samo u trajnoj i najvišoj radosti. Bogatstvo, požuda i slava, za kojima teži većina učenika, smatrajući ih istinskim dobrom, potpuno su uzaludni i bezvrijedni, i za njima ne smiju težiti ni na koji način. Podrijetlo svih zala treba tražiti isključivo u kvaliteti stvari koje vole, jer sve nesreće dolaze zato što žele i vole one stvari koje su kratkotrajne, prolazne i mogu propasti (Spinoza, 1956, 23). Najveće je dobro spoznati vječnu i beskrajnu stvar i prema njoj osjećati ljubav koja ispunjava dušu čistom radošću i oslobađa ju od svake tuge, jer kada učenici imaju ideju o najvišem biću,

* Ruža Jeličić, prof., Politehnička škola. Adresa: Maksima Gorkog 38, 24000 Subotica, Srbija.
E-adresa: ruzajelicic12@gmail.com. Naslov rada je nadahnut najpoznatijom rečenicom Renéa Descartes (1644, 67).

mogu s pravom pitati iz kojega uzroka to imaju. Oni će u njemu naći takvu neizmjernost, da će biti potpuno sigurni da ga je mogao dati samo onaj u kom su sva savršenstva uistinu sabrana, tj. jedini Bog, koji stvarno postoji (Descartes, 1644, 72). Sve što se događa događa se prema većemu redu i prema određenim zakonima prirode (Spinoza, 1956, 24). Svaki je učenik dužan usavršavati svoju vlastitu prirodu, jer to mu omogućuje primjereniju spoznaju onoga što je vječno i beskonačno, te osjetiti ljubav prema tomu što je pravo zadovoljstvo. Učenički duh ne može naći u sebi nikakvu savršeniju ideju od ideje nužnoga, nepromjenljivoga, istinitoga i vječnoga bića, jer što više duh zna, to bolje poznaje svoje moći i poredak prirode. I što bolje poznaje svoje snage, to lakše može upravljati sobom i postavljati si pravila. I što bolje poznaje poredak prirode, to se lakše može suzdržati od beskorisnih stvari (Spinoza, 1956, 31).

Velik broj učenika kroz život korača s malo uvida u svoj um i njegove veličanstvene potencijale, imaju osjećaj nedovršenosti, sputava ih neizvjesnost, misli su im okrenute prošlosti ili budućnosti, a ne sadašnjemu trenutku. Na rubovima mnogih ovisnosti troše se psihički i fizički, nemaju hrabrosti suočiti se sa svojim mislima, stalno teže nečemu, ali nisu sigurni što je to (Kant, 1955, 18–32). Kako bi realno prihvatili svijet i sebe, potrebno je da poznaju svoj um, budu centrirani i bolje povezani sa svojom nutrinom, uživaju u sadašnjem trenutku i osjećaju se cjelovitima. Na taj način učenici se ispunjavaju prirodnom kemijom lijepoga i uzvišenoga, koja ih vraća u stanje mira u kojem se osjećaju najprirodnije. Time se potiče ljudskost, ruši se granica između mene i drugih, život se oslobađa, ide se od ograničenja do oslobođenja (Kant, 1955, 18–32).

Kada se intelekt identificira s nečim, učenici funkcioniraju unutar granica toga identiteta. Sve njihove emocije i misli proizlaze iz toga identiteta. Zato njihov um, koji bi trebao predstavljati vezu s božanskim, posrće i često ih vodi ravno u pakao. Ako svoj intelekt ne ograniče poistovjećivanjima — tijelo, okolina, obitelj, status — težit će svojoj pravoj i izvornoj prirodi (Sadhguru, 2019, 156–157). Učenici moraju preuzeti vlasništvo nad svojim mislima. To znači da postaju cjelovita ljudska bića, preuzimaju odgovornost za svoje postupke, započinju putovanje prema svjesnomu životu, putovanje usmjereno prema unutra (Sadhguru, 2019, 60). Na taj se način uzdižu u drugu dimenziju doživljaja i funkcioniranja, na taj način prihvaćaju život upravo onakav kakav jest, u savršenom su skladu, u točnoj sinkronizaciji s postojanjem. U njima se budi mir, radost i ljubav, u njima treperi sam izvor života, bez ikakvih poteškoća iskazuju se u svojem punom potencijalu (Sadhguru, 2019, 68).

Žele li odabrati pravi orijentir, žele li što trezveniji i najrealniji pogled na svijet te donositi najispravnije odluke, učenici moraju razmišljati svojom glavom i vjerovati svojoj savjesti. Kako bi dosegli vrhunac svoje svijesti, moraju oboгатiti sve svoje psihološke, emocionalne i fizičke procese velikom koncentracijom, disciplinom i preciznošću (Sadhguru, 2019, 206). Misli dolaze u valovima u svakom trenutku i svaka se bilježi. Bez konfuzije misli i bez ikakve psihološke drame, preuzimajući odgovornost za svoju potpunu ravnotežu i stabilnost, učenici postaju gospodari svojih života i prelaze u duboko stanje prihvaćanja koje

je oslobađajuće (Sadhguru, 2019, 206). U svakom učeniku postoji čaroban svijet asocijacija, sjećanja, želja, nadanja, raspoloženja, emocija, uvjerenja, međusobnih veza. Čim spoznaju tu raskoš i svemu tomu pristupe radoznalo, otvoreno, slobodno i samouvjereno, sve se može razviti i sve se može dogoditi. Učenici koji su dosegнули vrhunac svijesti imaju istinsku snagu da hrabro gledaju u budućnost, originalni su i ne uklapaju se u kalupe, svijet oko sebe vide realno, ali bez potrebe da ga omalovažavaju, imaju svoje vrijednosti i jak osjećaj za kvalitetu, s povjerenjem pristupaju drugima, ali nisu naivni, imaju ciljeve koji ih pokreću, ali znaju da su i uspjeh i neuspjeh sastavni dio života, vode aktivan i skladan život (Jerotić, 2018, 36–37).

Učenici koji imaju trezvene misli su odlučni, umjereni, uravnoteženi, skromni, pomirljivi, samostalni. Imaju razumijevanja i tolerancije jedni prema drugima. Sposobni su kontrolirati vlastite porive (Jerotić, 2018, 36–37). Pronalaze smisao života i otkrivaju beskrajnu dobrotu, radost i istinu (Jerotić, 2018, 32). Takvi učenici svoj život temelje na postulatima vječnih vrijednosti: ne ubij, ne ukradi, ne varaj, oprost, moli, budi ponizan, čini dobro ne očekujući ništa zauzvrat, nadaj se, vjeruj i voli (Jerotić, 2018, 151). U sebi čuju onaj uzvišeni glas koji ih vodi pravim putem i osigurava potpuni unutarnji i vanjski sklad i mir (Jerotić, 2018, 152). Lako u sebi bude duhovno biće (*homo religious, homo creator*), brzo raspoznaju što je dobro, a što zlo, hrabro koračaju putem pobožanstvenjenja — putem stalnoga popravljanja i samousavršavanja (Jerotić, 2018, 155). S druge, negativne strane, tu su učenici skloni promiskuitetu, alkoholu i drogama, usmjereni na materijalna dobra, pohlepni za novcem i luksuznim životom bez rada, podcjenjuju i zanemaruju važnost etičkih i moralnih vrijednosti (Jerotić, 2018, 82). Kod takvih učenika zlo pobjeđuje dobro i oni postaju slabo i nesigurno biće bez morala i etike, sklono prijestupima svih vrsta (Jerotić, 2018, 134). Takvi učenici odbacuju Boga, sami biraju kriterije dobra i zla, zapostavljaju vlastito biće i gube na smislu, postaju otuđeni od sebe pod utjecajem javnoga mnijenja, mode i mišljenja okoline (Todorov, 2015, 41).

Misli svakoga učenika moraju biti pokretačke, da ih nose naprijed, da hrane njihovu glad za znanjem, za ljubavlju, za životom, da ih istrgnu iz nepomičnosti u kojoj se ništa drugo ne može stvoriti. Takve misli im štite život od mračnih sjena koje ga zagađuju: mržnje, gorčine, boli, osvete, agresivnosti. Vode ih praštanju i milosrđu, da u sebi pronađu dobrohotnost, samilost, mir, ljepotu i radost. Oslobođaju ih od svega što nije priroda njihova bića, vraćaju ih u središte onoga što jesu, omogućuju im da gledaju na život iznad smrti, omogućuju im da se transformiraju u više. Ako učenici grade svoje živote izbjegavajući samozavaravanje i težeći dobru, njihovi životi prestaju biti lutanje. Dvojbe i velike pogreške pojavljuju se sve manje, a učenici sa samopoštovanjem i vrlinama nižu uspjeh za uspjehom. Njihova središnja usredotočenost je na onom što je u njima. Na taj način učenici respektiraju gustu mrežu besmisla i osnažuju se da kroz potragu za smislom pronađu cjelovitost, ljubav i ljepotu.

Literatura

Descartes, René (1637). *Discours de la méthode*. Paris: Ernest Flammarion.

Descartes, René (1644). *Principia philosophiae*. Amstelodami: Apud Ludovicum Elzevirium.

Jerotić, Vladeta (2018). Владета Јеротић, *Човек на путу зрелости*. Београд: Ars Libri.

Kant, Immanuel (1955). *O lepom i uzvišenom*. Београд: Kultura.

Sadhguru (2019). *Unutarnji inženjering: jogijev vodič ka radosti*. Novi Sad: Prometej.

Spinoza, Baruch (1956). *Rasprava o poboljšanju razuma*. Београд: Kultura.

Todorov, Tzvetan (2015). *Duh prosvjetiteljstva*. Zagreb: TIMpress.